

Sobrietas Katholieke Matigheidsbeweging

Ons kenmerk: 16/S/07

Jaarverslag Stichting Sobrietas 2015

1. Inleiding
2. De visie van Sobrietas
3. Bestuur en bestuursamenstelling
4. Activiteiten in 2015
5. Plannen voor 2016

Postbus 1216
5200 BG 's-Hertogenbosch
info@sobrietas.nl
www.sobrietas.nl
telefonisch bereikbaar: 073-6148283
IBAN Banknummer: NL27 INGB 0000 0500 71 t.n.v. Sobrietas
te 's-Hertogenbosch

1. Inleiding

Het bestuur van de Stichting Sobriëtas - Katholieke Matigheidsbeweging - doet hierbij verslag van de activiteiten gedurende het jaar 2015.

Het doel van de Stichting Sobriëtas is het bevorderen van een geest van leven in eenvoud. Dit uit zich in evenwichtigheid, soberheid en duurzaamheid en hangt samen met een sociaal bewogen spiritualiteit. Wie het evangelie leest, beseft dat Jezus en zijn beweging van leerlingen bewuste eenvoud van leven op het oog hadden. Wie rond kijkt in de wereld ervaart hoe de welvaartsstijl van de rijken afsteekt tegen zoveel armoede. Wie evenwichtig en sober wil zijn, weet dat de zorg voor een duurzaam milieu en het nastreven van een economie van het genoeg nodig zijn.

In het werken vanuit deze morele waarden zijn personen en groepen van mensen in de maatschappij en in de structuren van de samenleving actief. Tussen beide moet een verbinding gemaakt worden. De samenleving beïnvloedt mensen en andersom beïnvloeden mensen met hun gedrag en meningen de samenleving. In de wisselwerking tussen die twee vormen van beïnvloeding is Sobriëtas actief.

Het bestuur is in 2013 actief geweest met het opstellen van de visie voor het werk van de Stichting. Dit visiedocument is in juni 2013 vastgesteld en is opgenomen in dit jaarverslag. Daarna is het bestuur voortgegaan met het gesprek over hoe Sobriëtas in de toekomst zal functioneren.

Sobriëtas is nu een fonds beherende stichting, die kleinschalige projecten subsidieert met als kernwoorden sober, evenwichtig en duurzaam. Initiatiefnemers kunnen hun project, initiatief of activiteit die rond deze kernwoorden is opgebouwd voorleggen aan het bestuur, dat elk kwartaal vergadert.

2. De visie van Sobriëtas

Sobriëtas is als beweging ontstaan in de context van de industrialisatie in Twente en de daarmee samenhangende problemen. Met name alcoholmisbruik was een schrijnend probleem. De priester Alphons Ariëns richtte in 1895 een zogenaamd Kruisverbond op om de arbeiders in de textielindustrie te stimuleren zich uit deze alcoholproblematiek te verheffen.

Er ontstond vervolgens een volksbeweging, die in haar hoogtijdagen honderdduizenden participanten telde: mannen, vrouwen en jongeren; priesters en religieuzen.

Centrale motieven en ideeën

De context van de huidige moderne samenleving aan het begin van het derde millennium is een geheel andere. Dit vraagt om een vertaling van de oorspronkelijke motieven en ideeën, wanneer men vermoedt dat deze betekenisvol kunnen zijn in de huidige tijd. Het bestuur van Sobriëtas heeft dat vermoeden.

Centraal in die motieven en ideeën zien wij het volgende.

- Een spiritualiteit die wortelt in het christelijk geloof. Dit geloof impliceert dat de mens zichzelf niet tot uitsluitende maatstaf moet maken van het eigen gedrag. De menselijke autonomie wordt vanuit dit geloof gerelativeerd in drie grondrelaties: de verhouding tot jezelf, tot de ander en tot het mysterie van het bestaan. De

mens komt tot zijn recht wanneer hij in die drie grondrelaties de daarmee verbonden belangen recht wil doen: het belang van mijn eigen welzijn, het belang van de ander en het belang van dat wat mij omvat. Daar waar die drie belangen samenvallen, bereikt de mens zijn bestemming.

- Een betrokkenheid op sociale rechtvaardigheid en emancipatie. Het belang van de ander, de ander tot zijn recht laten komen vraagt om een betrokkenheid op die ander die deze ander niet reduceert tot voorwerp van zorg maar deze ander ziet als subject. Sociale rechtvaardigheid en emancipatie zijn aan de orde wanneer een gemeenschap van mensen actief is om de structuren en voorwaarden voor een goede leef-, woon- en werkomgeving zodanig vorm te geven dat allen tot hun recht komen.
- Aandacht voor menswording door evenwichtig consumptief gedrag. Niet alleen overmatig alcoholgebruik kan de mens verontmenselijken, ook tal van andere consumptieve gedragingen hebben die macht. Dit wordt des te duidelijker wanneer we ons realiseren dat de overmatige welvaart in de eerste en tweede wereld samenhangt met de armoede in de derde en vierde wereld. Consumptief gedrag dat geleid wordt door deze oriëntatie en dat daarmee de maatvoering koppelt niet alleen aan de eigen behoeften maar ook aan de belangen van de ander en de mij omgevende werkelijkheid, leidt tot een verrijking van de persoon. In de financiële en economische crisis die we nu meemaken worden consumenten veelvuldig opgeroepen meer te besteden. Tot een meer fundamentele bezinning op onze levensstijl wordt onder andere opgeroepen door Paus Franciscus in zijn Encycliek *Laudato Si*.

Ondersteunen van initiatieven en activiteiten

Wanneer wij vanuit deze motieven naar de huidige samenleving kijken, kunnen we aansluiting vinden bij de gerichtheid op een duurzame wereld die we ook bij anderen aantreffen. We herkennen ons in een oriëntatie op een rechtvaardige verdeling van goederen, zowel in eigen land als tussen landen. Ook willen we staan voor initiatieven die persoonsvorming nastreven in de richting van een evenwichtige levenshouding, waarbij de maatvoering in consumptief gedrag de ander/de anderen als referentie neemt.

Een en ander betekent dat Sobriëtas haar steun als fonds beherende stichting wil verlenen aan initiatieven in de volgende domeinen:

- a. *Educatie*. Sobriëtas wil initiatieven steunen die zich bewegen op het vlak van voorlichting, bewustwording en attitudevorming. Daarbij zal de betekenis van consumptief gedrag ten opzichte van het eigen welzijn en ten opzichte van een rechtvaardige en duurzame wereld centraal dienen te staan.
- b. *Meningsvorming en bewustwording*. Sobriëtas wil initiatieven ondersteunen die ten doel hebben om de publieke meningsvorming ten opzichte van consumptief gedrag te beïnvloeden. Te denken valt aan seminars, lezingen en publicaties.
- c. *Welzijn*. Hoewel ons land betiteld wordt als verzorgingsstaat, zijn er grote groepen mensen die tussen de wal en het schip vallen. Initiatieven die aandacht schenken aan deze groepen wil Sobriëtas ondersteunen. Omdat we tegelijkertijd rekening moeten houden met de beperkingen van onze draagkracht, richten we ons met name op initiatieven die de emancipatie van deze groepen op het oog hebben en niet op het directe lenigen van noden.
- d. *Diaconie*. Omdat Sobriëtas wortelt in de wereld van de katholieke geloofsgemeenschap, zoekt zij haar bondgenoten ook in de wereld van het christendom. Diaconale initiatieven die ontstaan binnen de christelijke kerken kunnen rekenen op de belangstelling van Sobriëtas.

3a. Bestuur en bestuursamenstelling

Samenstelling van het bestuur gedurende het jaar 2015:

- voorzitter: dhr. dr. J. Roemer, Nijmegen
- penningmeester: dhr. R. van Glansbeek, Zelhem
- bestuurslid: mevr. drs. A. Frijns-Stassen, Eys
- bestuurslid: dhr. dr. J. Dupont, Nijmegen
- bestuurslid: mevr. Ir M. van Schaijik

Het bestuur is - met ingang van de eerste vergadering in 2015 - verrijkt met mw Maria van Schaijik. Er is officieel afscheid genomen van bestuurslid mw Kim de Wildt.

In het najaar van dit jaar werd de penningmeester getroffen door een hartinfarct, waardoor hij genoodzaakt werd zijn werkzaamheden met onmiddellijke ingang te beëindigen. Er wordt gezocht naar een opvolger. Totdat die is gevonden neemt dhr Joost Dupont het penningmeesterschap waar. Mw Van Schaijik is benoemd tot bestuurssecretaris.

Het bestuur streeft naar aanvulling van het bestuur, met voorlopig - gezien de huidige samenstelling - een voorkeur voor vrouwen. De bestuurders kijken uit naar kandidaten.

3b. Ondersteuning bestuur en secretariaat

Ondersteuning van het bestuur wordt verleend door ambtelijk secretaris mw mr B. de Leeuw.

4. Activiteiten in 2015

Het bestuur heeft in 2015 vier keer vergaderd, in elk kwartaal één keer. Het visiedocument uit 2013 maakt wederom onderdeel uit van het jaarverslag 2015. De discussie over visie, doelstelling en koers is ook in het jaar 2015 voortgegaan.

De Stichting Sobriëtas is lid van het Verband van Katholiek Maatschappelijke Organisaties, ook wel Katholiek Netwerk genoemd. De voorzitter neemt deel aan het Voorzittersoverleg, dat twee keer per jaar plaatsvindt.

Andere activiteiten waarvoor het bestuur wordt uitgenodigd, worden - zo veel als mogelijk en opportuun - door de voorzitter en/of andere bestuursleden bezocht.

Er is contact met de Stichting Thomas More, de Adelbert Vereniging en het Thijmgenootschap in Nijmegen.

Het bestuur onderhoudt contacten met de Stichting Nederlands Instituut voor Alcoholbeleid STAP te Utrecht. STAP wil ertoe bijdragen dat de schade als gevolg van alcoholgebruik aantoonbaar wordt teruggedrongen door zich in te zetten voor effectief alcoholbeleid en publieke bewustwording van de risico's van alcoholgebruik. Daarbij telt vooral het terugdringen van gezondheidsschade, naast andere vormen van alcoholgerelateerde schade zoals overlast, verkeersongevallen en huiselijk geweld.

Hoewel het bestuur zich nog steeds verbonden voelt met de oorspronkelijke doelstelling van Sobriëtas en projecten wil ondersteunen die bovenmatig alcoholgebruik tegengaan en aan bewustwording werken, is het een nieuwe koers ingeslagen door ook en vooral projecten te steunen die met sociale duurzaamheid en de zorg voor een duurzaam milieu te maken hebben.

De relatie met de Vereniging voor Kleine Kernen (LVvKK), waarmee in 2014 contact is gelegd, is in 2015 verder geëxploreerd. Binnen dit netwerk zijn veel kleine projecten gaande en rond de waarde duurzaamheid ontstaan projecten, die goed kunnen aansluiten bij de doelstelling van de Stichting Sobriëtas. Doel van het contact is te komen tot subsidiëring van kleine projecten rond (sociale) duurzaamheid

In september 2015 is een proefjaar gestart, waarin - bij geschiktheid van het te subsidiëren project - maximaal de helft van het totale beschikbare bedrag voor subsidieaanvragen door de LVvKK bestemd wordt. De subsidieaanvragen dienen van onderop, vanuit de dorpen zelf, te komen

Het bestuur heeft contacten met de Stichting Ariëns-Comité en volgt de activiteiten van dit bestuur. De Stichting Ariëns-Comité wil de godsdienstige en maatschappelijke vorming van het katholieke volksdeel op een eigentijdse wijze bevorderen door belangstelling te wekken voor het leven en de werken van wijlen de priester Alphons Ariëns, als een bij uitstek voor onze tijd in godsdienstig en sociaal opzicht leidinggevende figuur. De stichting doet dit door het houden van vergaderingen en andere bijeenkomsten. En het uitgeven van geschriften, het coördineren van de werkzaamheden van de bij gemelde stichting aangesloten Ariëns Comités en het verzamelen van de geschriften van wijlen de priester Alphons Ariëns, alsmede van getuigenissen van hen, die persoonlijk contact met hem hebben gehad. Door het streven naar de zaligverklaring van wijlen Alphons Ariëns draagt de stichting bij aan de realisatie van de doelstelling.

Toegekende subsidie verzoeken

In het jaar 2015 heeft het bestuur zeven projecten, initiatieven of activiteiten met een subsidie ondersteund.

Het *Mondiaal Centrum Werelddag in Maastricht* heeft voor het Mondiaal Festival El Dunya 2015 een subsidie ontvangen van € 1.000. Hierbij is aangegeven dat de subsidiering voor de tweede en laatste keer is geschied, omdat de Stichting instellingen niet structureel wil subsidiëren.

Het bestuur heeft een bedrag van €2.500 toegezegd aan het *initiatief Landelijk Knooppunt Kerken en Armoede* om het organiseren van een landelijke bijeenkomst te ondersteunen. Dit bedrag wordt overgemaakt als het opgevraagd wordt. De activiteiten van het Landelijk Knooppunt liggen in het verlengde van de in mei 2014 opgeheven werkgroep Arme Kant van Nederland

Daarnaast is het bestuur akkoord gegaan met het verzoek van de Stichting Landelijk bureau DISK, verantwoordelijk voor de Arme Kant van Nederland/EVA, om de resterende financiële middelen te gebruiken voor het Project Knooppunt Kerken en Armoede van de Raad van Kerken.

De katholieke matigheidsbeweging Sobriëtas is opgericht door de priester Alphons Ariëns. Een aanvraag van het *bestuur van de Stichting Ariëns-Comité*, dat streeft naar de zaligverklaring van Alphons Ariëns, betreffende de kosten van het kerkelijk proces in Rome is door het bestuur in 2013 ontvangen en behandeld. Het kerkelijk proces rond de zaligverklaring moet door veranderde richtlijnen opnieuw ingediend, geopend en gevoerd worden. Het bestuur heeft besloten voor de jaren 2014, 2015 en 2016 telkens € 10.000 bij te dragen in de kosten van dit kerkelijk proces. Het bestuur van de Stichting Ariëns-Comité heeft ook in 2015 een voortgangsverslag uitgebracht.

Het bestuur heeft een financiële bijdrage van €5.000 toegekend aan de *Stichting Oikos* om de '*Klimaatloop*' mogelijk te maken. Deze Klimaatloop werd in Nederland - vanuit een brede coalitie van kerken - georganiseerd door de Stichting Oikos. Hiermee wilden zij hun zorg uitdrukken over klimaatverandering én hun hoop dat er in Parijs op de 21e klimaatconferentie van de Verenigde Naties in december 2015 internationaal goede afspraken over gemaakt konden worden. Vooral de 'levenseenvoud', waarvoor wordt gepleit door de Stichting Oikos, past goed binnen de doelstelling van Sobriëtas.

Als aanvulling en ter aanscherping van de tekst van de website van de Stichting heeft de voorzitter de Stichting Oikos de visie van Sobriëtas op het punt van levenseenvoud en perspectief toegezonden. Deze tekst werd op de website van de 'Klimaatloop' opgenomen.

Aan de *kunstmanifestatie 'Kunst onder de Bomen'* te Ommen is een subsidie toegekend van €2.750 ten behoeve van een kunstproject tussen de bomen. Dit project wil een verbinding leggen tussen kunst, natuur en het Landgoed Vilsteren.

Het project is aangemeld door tussenkomst van de Overijsselse Vereniging voor Kleine Kernen.

Aan de *Stichting Eagle Shelter*, in samenwerking met de Vereniging voor Kleine Kernen Noord-Brabant, is een subsidiebedrag van €6.568 toegekend. De Stichting Eagle Shelter te Dongen 'biedt een veilige haven, een plek voor ontmoeting en verbinding', voor iedereen en in het bijzonder voor meer kwetsbare mensen. Het bedrag is bedoeld voor bekostiging van een uitbreiding van de ontmoetingsplaats met een blokhut.

Het bestuur heeft ten behoeve van het project '*Veertig dagen geen alcohol*' van de *Unie KBO* een subsidie van €650 ter beschikking gesteld. Bezinning op de problematiek van het toenemend alcoholgebruik onder senioren rekent het bestuur zeker nog wel tot het aandachtsgebied van *Sobriëtas*, maar wil niet uitsluitend verbonden zijn met alcoholproblematiek. Daarom is slechts een deel van het gevraagde bedrag toegekend.

Afgewezen subsidie aanvragen

De navolgende subsidieaanvraag is door het bestuur in 2015 niet gehonoreerd omdat het bestuur oordeelde dat de aanvraag niet valt binnen de doelstellingen van *Sobriëtas*.

Het bestuur heeft het subsidieverzoek van het *Netwerk Levensvragen Arnhem* ten behoeve van een symposium van het project 'Kracht en kwetsbaarheid' afgewezen; de relatie met consumptief gedrag is niet helder en de koppeling aan duurzaamheid wordt niet gelegd.

5. Plannen voor 2016

Het bestuur zal ook in 2016 vier keer vergaderen en de dan ontvangen subsidieverzoeken behandelen. De maart- en decembervergaderingen zullen in 's-Hertogenbosch plaatsvinden, de juni- en septembervergaderingen in Nijmegen.

Het gesprek over de richting van het toekomstig beleid van *Sobriëtas* wordt voortgezet. De Encycliek van Paus Franciscus, 'Laudato Si', – met name de passages over soberheid - vormt daarbij een belangrijke bron van gesprek en inspiratie.

Het bestuur zal in 2016 zoeken naar aanvulling voor de nu vacante bestuurszetels.

Het bestuur zal in 2016 de contacten voortzetten met de instellingen, organisaties en netwerken waarmee wordt samengewerkt.

De relatie met de LVvKK wordt in september 2016 geëvalueerd, na afloop van het proefjaar met de LVvKK. Daarnaast wordt het plan om een *Sobriëtas Kunstprijs* uit te loven verder ontwikkeld.